

Παράρτημα

«Κοινωνικό Κράτος: Οι μεταρρυθμίσεις που δεν έγιναν και η κρίση»

Ημερίδα Τραπεζής της Ελλάδος 13 Μαΐου 2011

Αντιγόνη Λυμπεράκη και Πλάτων Τήνιος

ΜΕΡΟΣ Α:

Η εμβέλεια του άτυπου κοινωνικού κράτους και ο ρόλος του ως «εφεδρεία» στην Ελλάδα και την Ευρώπη

Πίνακας 1:

Το μέγεθος και η εμβέλεια του άτυπου κοινωνικού κράτους στην Ελλάδα και την Ευρώπη, άτομα 50-74+

SHARE WAVE 2	Ελλάδα		Άλλες χώρες	
Άτομα ηλικίας 50-74	Με ανάγκες*	Σύνολο	Με ανάγκες*	Σύνολο
% συνόλου	25,0	# 2605	30,2	#23984
A. Διευθετήσεις κατοικίας				
Συγκατοίκηση με άλλη γενιά	65,0	53,5	45,5	36,4
Στο ίδιο κτίριο	4,3	12,9	7,5	7,7
Συγκατοίκηση ή στο ίδιο κτίριο	69,3	66,4	53,0	44,1
B. Διαστάσεις άτυπης βοήθειας που ελήφθη από άλλα νοικοκυριά				
Λήψη άτυπης προσωπικής φροντίδας: Καθημερινά ή εβδομαδιαία	3,6	1,9	2,7	1,4
Λήψη άτυπης φροντίδας ή βοήθειας: Καθημερινά ή εβδομαδιαία	8,2	5,9	8,1	5,7
Λήψη χρηματικών μεταβιβάσεων >250 €	14,1	9,0	7,6	6,6
Απόκτηση κατοικίας με βοήθεια από την οικογένεια / ή ως κληρονομιά	27,4	24,7	13,1	13,5
Γ. Συγκεντρωτικά				
% με >=1 από τα Β	40,6	34,1	25,7	23,4
% με >=2 από τα Β	10,3	5,9	5,2	3,5
% με συγκατοίκηση / ίδιο κτίριο ή >=1	78,1	73,8	59,7	51,7
% με συγκατοίκηση / ίδιο κτίριο και >=1	23,5	18,6	12,1	10,2
Δ. Περιουσία				
% με δικό τους σπίτι	85,0	87,4	62,1	71,9
εκ των οποίων και με άλλη ακίνητη περιουσία (%)	44,8	45,2	12,0	19,3

Σημείωση: * **Με ανάγκες** = Άνεργος-η/ χωρίς σύνταξη ή με >1 ADL ή στο φτωχότερο 20% με βάση το εισόδημα.

Πηγή: SHARE Wave 2

Πίνακας 2:

Το μέγεθος και η εμβέλεια του άτυπου κοινωνικού κράτους στην Ελλάδα και την Ευρώπη, άτομα 75+

SHARE WAVE 2	Ελλάδα		Άλλες χώρες	
Άτομα ηλικίας 75+	Με ανάγκες*	Σύνολο	Με ανάγκες*	Σύνολο
% συνόλου	34,0	# 638	43,0	#6053
A. Διευθετήσεις κατοικίας				
Συγκατοίκηση με άλλη γενιά	13,2	11,6	22,8	16,1
Στο ίδιο κτίριο	23,1	28,5	14,3	14,3
Συγκατοίκηση ή στο ίδιο κτίριο	36,3	40,1	37,1	30,4
B. Διαστάσεις άτυπης βοήθειας που ελήφθη από άλλα νοικοκυριά				
Λήψη άτυπης προσωπικής φροντίδας: Καθημερινά ή εβδομαδιαία	28,1	12,3	15,4	7,7
Λήψη άτυπης φροντίδας ή βοήθειας: Καθημερινά ή εβδομαδιαία	42,2	27,9	32,8	22,9
Λήψη χρηματικών μεταβιβάσεων >250 €	23,2	17,6	4,1	4,0
Απόκτηση κατοικίας με βοήθεια από την οικογένεια / ή ως κληρονομιά	28,6	26,7	14,1	14,2
Γ. Συγκεντρωτικά				
% με >=1 από τα Β	68,5	55,5	43,1	35,7
% με >=2 από τα Β	39,7	22,5	19,6	11,1
% με συγκατοίκηση / ίδιο κτίριο ή >=1	77,2	71,4	60,1	51,5
% με συγκατοίκηση / ίδιο κτίριο και >=1	24,1	20,3	14,0	10,2
Δ. Περιουσία				
% με δικό τους σπίτι	76,6	82,0	58,6	62,9
εκ των οποίων και με άλλη ακίνητη περιουσία (%)	26,2	30,2	8,7	12,1

Σημείωση: * **Με ανάγκες** = Άνεργος-η/ χωρίς σύνταξη ή με >1 ADL ή στο φτωχότερο 20% με βάση το εισόδημα.

Πηγή: SHARE Wave 2

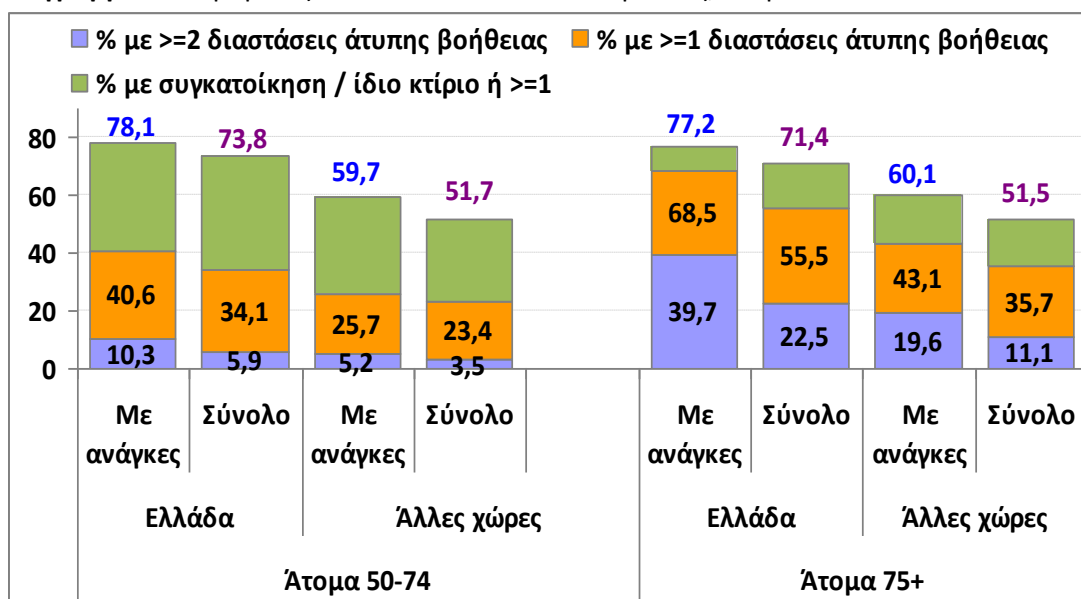
Σχολιασμός: στην Ελλάδα και στην Ευρώπη η παρουσία αναγκών (αδυναμία αυτοεξυπηρέτησης, φτώχεια, ανεργία) οδηγεί σε μεγαλύτερη εκδήλωση αλληλεγγύης. Στην Ελλάδα όμως είναι μεγαλύτερη. Στην Ελλάδα τα φαινόμενα εκδηλώνονται εντονότερα (δηλαδή πιο συχνή φροντίδα κλπ).

Σημαντική είναι και η λήψη χρηματικής βοήθειας (στην Ελλάδα 23% των πολύ ηλικιωμένων, έναντι μόλις 4% σε άλλες χώρες).

Σημαντικό στοιχείο η **ιδιοκτησία κατοικίας** (ή δεύτερης κατοικίας στο χωριό) δείχνει τις δυνατότητες κοινωνικών εφεδρειών.

Διάγραμμα 1: Το μέγεθος του άτυπου κοινωνικού κράτους, άτομα 50-74

Σημειώσεις: Με ανάγκες = Άνεργος-η/ χωρίς σύνταξη ή με >1 ADL ή στο φτωχότερο 20% με βάση το εισόδημα.

Διαστάσεις άτυπης φροντίδας: 1) Λήψη άτυπης προσωπικής φροντίδας (καθημερινά ή εβδομαδιαία), 2) Λήψη άτυπης φροντίδας ή βοήθειας (Καθημερινά ή εβδομαδιαία), 3) Λήψη χρηματικών μεταβιβάσεων >250 €, 4) Απόκτηση κατοικίας με βοήθεια από την οικογένεια / ή ως κληρονομιά

Πηγή: SHARE Wave 2

Διαγραμματική περίληψη των πινάκων 1 και 2.

Πίνακας 3:

Απόψεις για την ευθύνη της οικογένειας και του κράτους για τους ηλικιωμένους

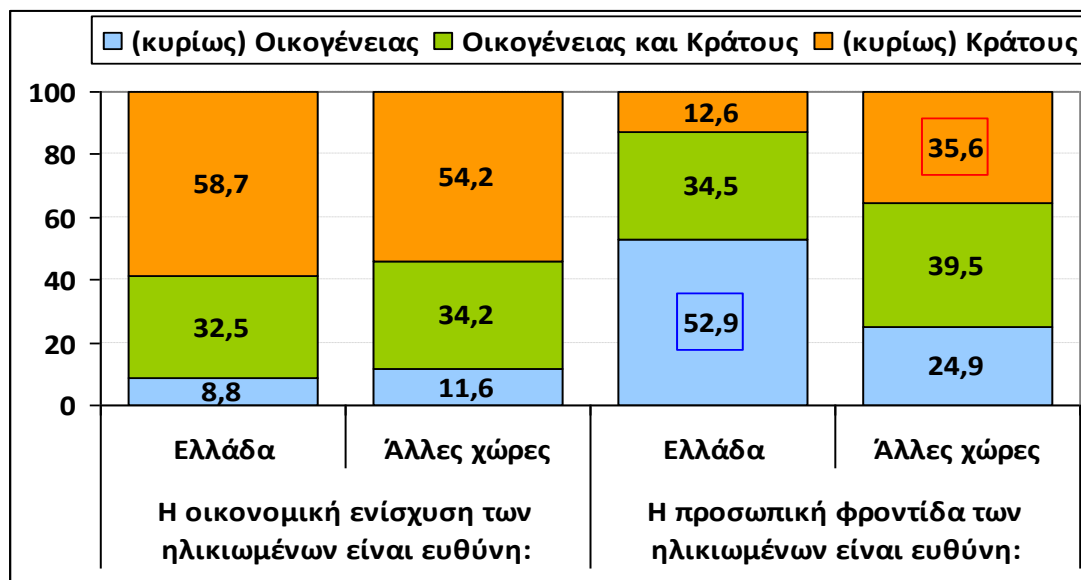
Η οικονομική ενίσχυση των ηλικιωμένων είναι ευθύνη:	(κυρίως) Οικογένειας	Οικογένειας και Κράτους	(κυρίως) Κράτους
Ελλάδα	8,8	32,5	58,7
Άλλες χώρες	11,6	34,2	54,2
Η προσωπική φροντίδα των ηλικιωμένων είναι ευθύνη:			
Ελλάδα	52,9	34,5	12,6
Άλλες χώρες	24,9	39,5	35,6

Πηγή: SHARE Wave 1

Στην Ελλάδα θεωρείται ότι αρμόδιο για οικονομική ενίσχυση είναι το κράτος, αλλά για προσωπική φροντίδα η οικογένεια.

Διάγραμμα 2:

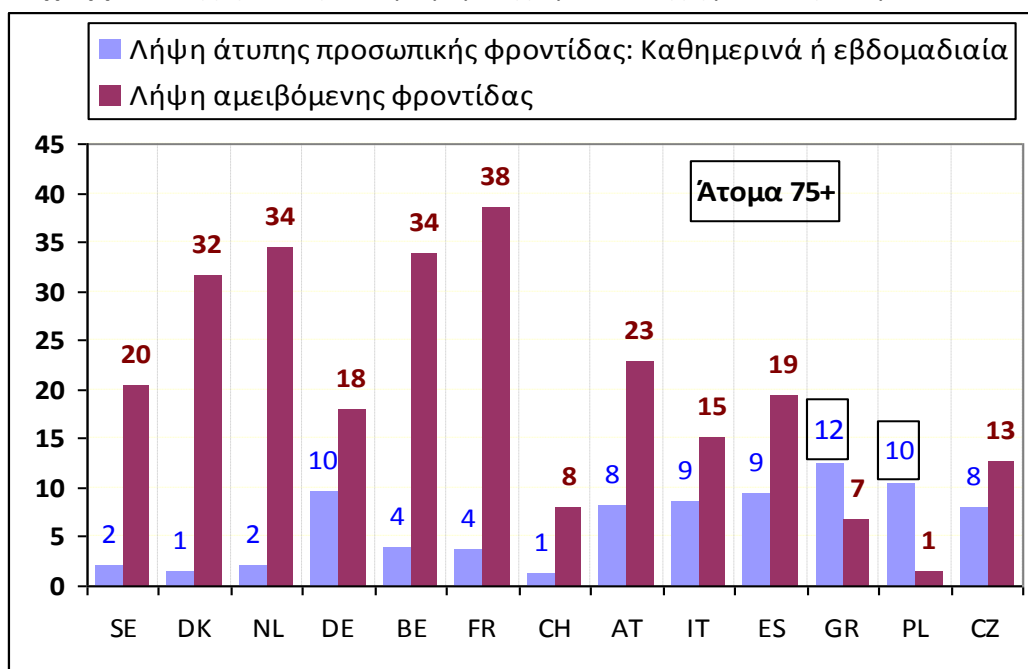
Απόψεις για την ευθύνη της οικογένειας και του κράτους για τους ηλικιωμένους

Πηγή: SHARE Wave 1

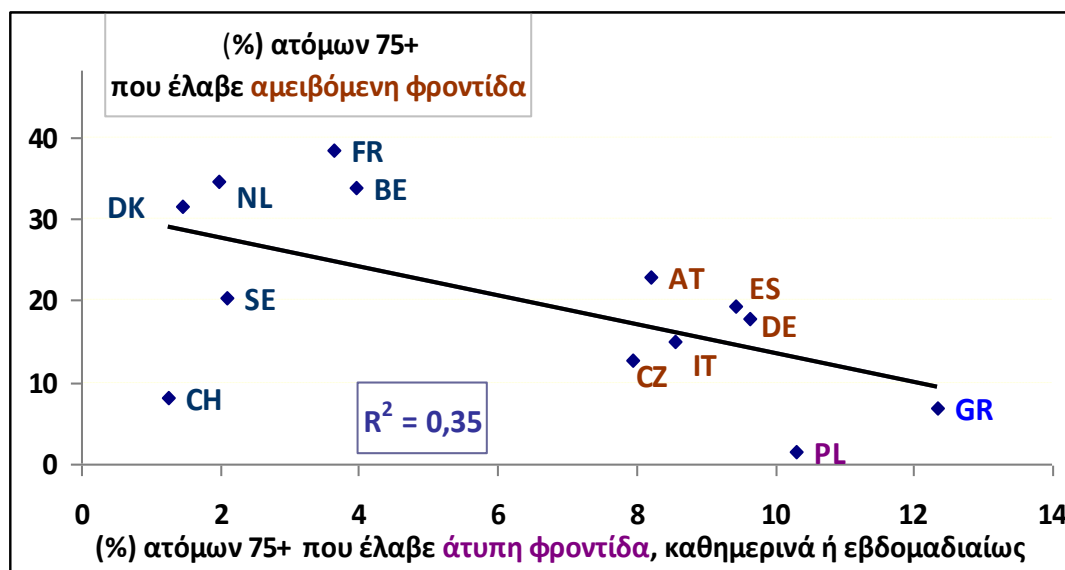

Διάγραμμα 3: Λήψη άτυπη και αμειβόμενη προσωπικής φροντίδας, άτομα 75+

Πηγή: SHARE wave 2.

Διάγραμμα 4: Η σχέση άτυπης και αμειβόμενης προσωπικής φροντίδας, άτομα 75+

Πηγή: SHARE wave 2.

Όσο περισσότερη αμειβόμενη φροντίδα, τόσο λιγότερη άτυπη. Όμως, ασαφές ποιο το αίτιο και ποιο το αιτιατό.

Πίνακας 4: Συνδυασμοί άτυπης και αμειβόμενης προσωπικής φροντίδας, άτομα 75+

SHARE 75+	Μόνο άτυπη προσωπική φροντίδα: Καθημερινά ή εβδομαδιαία	Άτυπη & αμειβόμενη φροντίδα	Μόνο αμειβόμενη φροντίδα	Καθόλου	Σύνολο
Ελλάδα	10,4	1,9	4,8	82,8	100
Άλλες χώρες	4,4	3,2	16,8	75,6	100

Πηγή : SHARE wave 2.

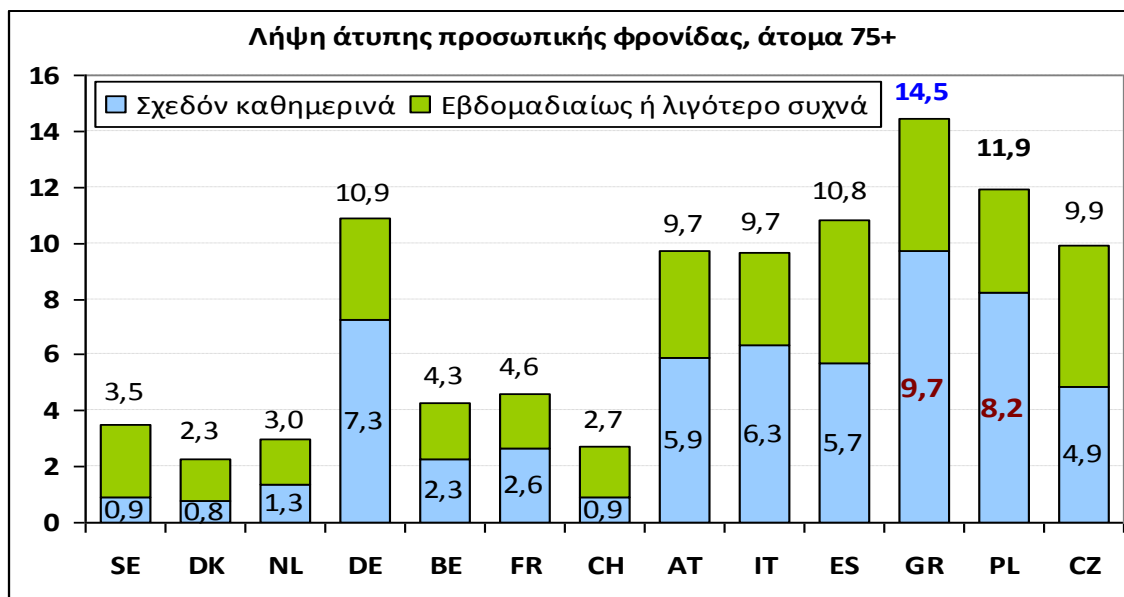
Πίνακας 5: Οικονομική υποστήριξη σε διαστήματα εκτός εργασίας

	Πηγές εισοδήματος σε διαστήματα εκτός εργασίας		
SHARELIFE W3	Οικονομική υποστήριξη από σύζυγο / σύντροφο	Οικονομική υποστήριξη από την οικογένεια και φίλους	Επιδόματα ή παροχές από το κράτος
Ελλάδα	56,4	45,6	5,8
Άλλες χώρες	63,6	41,1	42,6

Πηγή : SHARELIFE wave 3.

Σχόλιο: Το ερωτηματολόγιο SHARELIFE απευθύνεται σε άτομα που απάντησαν στο πρώτο ή στο δεύτερο κύμα του SHARE και ερωτά για το σύνολο της ζωής του από την παιδική ηλικία ως σήμερα. Η επεξεργασία αυτή εξετάζει περιόδους της ζωής που δεν υπήρχε απασχόληση και ερωτά πώς καλύφθηκε αυτή οικονομικά. Η πλειοψηφία αναφέρει (βεβαίως) οικογένεια. **Εκκωφαντική η απουσία του Κράτους στην Ελλάδα.**

Διάγραμμα 5: Λήψη άτυπης προσωπικής φροντίδας, άτομα 75+

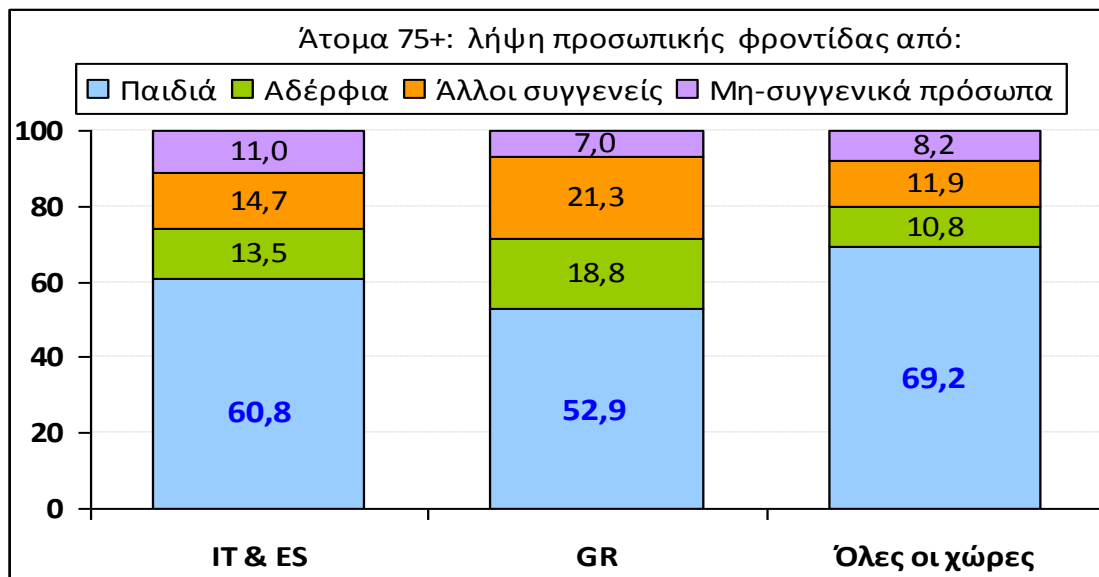
Πηγή: SHARE wave 2.

Σχόλιο: Ελλάδα και Πολωνία υπερέχουν παρασάγγας. Μήπως εκτός της διαφοράς Βορρά/Νότου πρέπει να σκεφτούμε και μια διάκριση Δύση/Ανατολή;;

(Γερμανία – παρουσία Ανατολικής Γερμανίας; Κληρονομιά καθολικισμού στην Νότια;;)

Διάγραμμα 6: Κανάλια εισροής άτυπης προσωπικής φροντίδας, άτομα 75+

Πηγή: SHARE wave 2.

Σχόλια: Στην Ελλάδα οι κύκλοι αλληλεγγύης, ακόμη και σε σχέση με Ιταλία και Ισπανία είναι ευρύτεροι – περισσότερα αδέρφια και άλλοι συγγενείς.

Πρέπει να συνυπολογιστεί ότι στην Ελλάδα οι απόλυτοι αριθμοί είναι μεγαλύτεροι. Αρα οι διαφορές είναι ακόμη μεγαλύτερες.

ΜΕΡΟΣ Β:

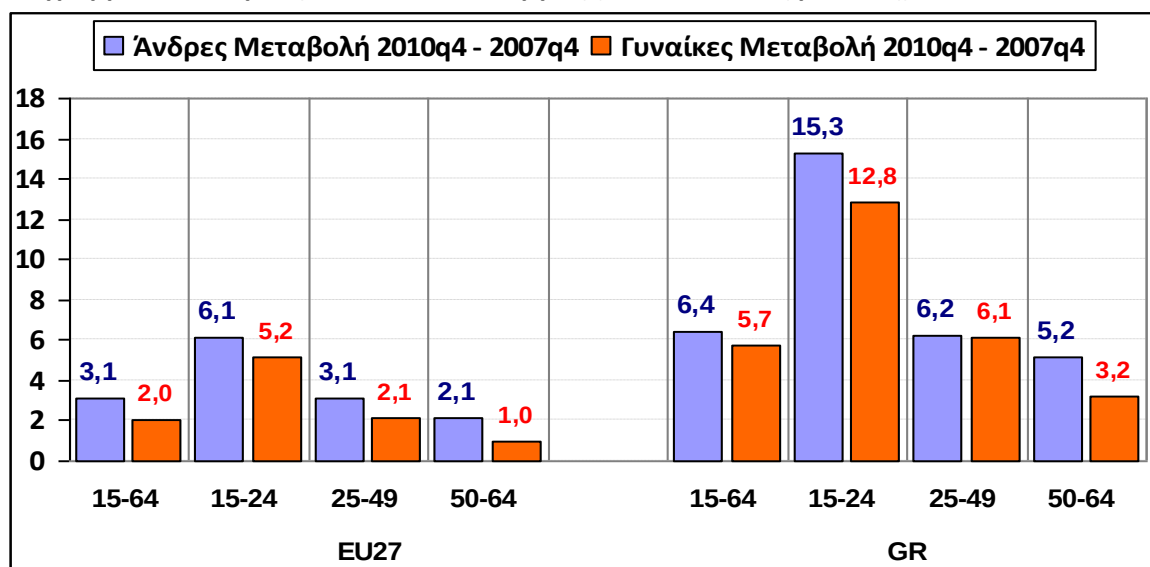
Μεταβολή των κοινωνικών δεικτών στην αγορά εργασίας

Πίνακας 6: Μεταβολή στο ποσοστό ανεργίας, ανά φύλο και ηλικία (2007q4 – 2010q4)

(%) ανεργίας		Άνδρες			Γυναίκες			Χάσμα φύλου (Γ-Α)	
		2007Q4	2010Q4	Διαφ.	2007Q4	2010Q4	Διαφ.	2007Q4	2010Q4
EU27	15-64	6,4	9,5	3,1	7,7	9,7	2,0	1,3	0,2
	15-24	14,7	20,8	6,1	15,1	20,3	5,2	0,4	-0,5
	25-49	5,4	8,5	3,1	7,1	9,2	2,1	1,7	0,7
	50-64	5,1	7,2	2,1	5,7	6,7	1,0	0,6	-0,5
GR	15-64	5,3	11,7	6,4	12,4	18,1	5,7	7,1	6,4
	15-24	16,6	31,9	15,3	30,2	43,0	12,8	13,6	11,1
	25-49	5,2	11,4	6,2	12,2	18,3	6,1	7,0	6,9
	50-64	2,4	7,6	5,2	5,7	8,9	3,2	3,3	1,3

Πηγή: Eurostat, LFS

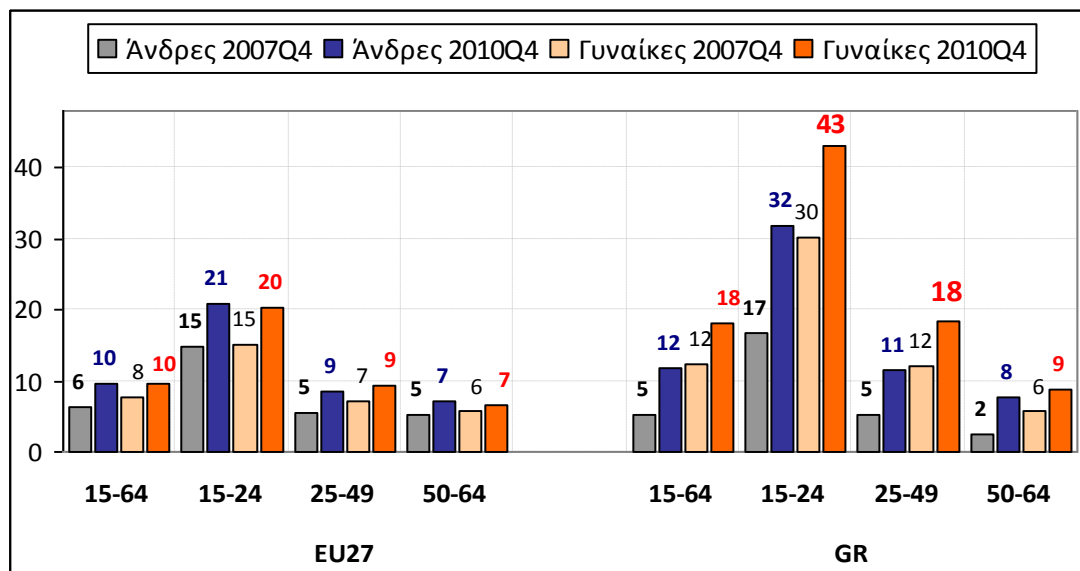
Διάγραμμα 7: Μεταβολή στο ποσοστό ανεργίας (σε ποσοστιαίες μονάδες)

Πηγή: Eurostat, LFS

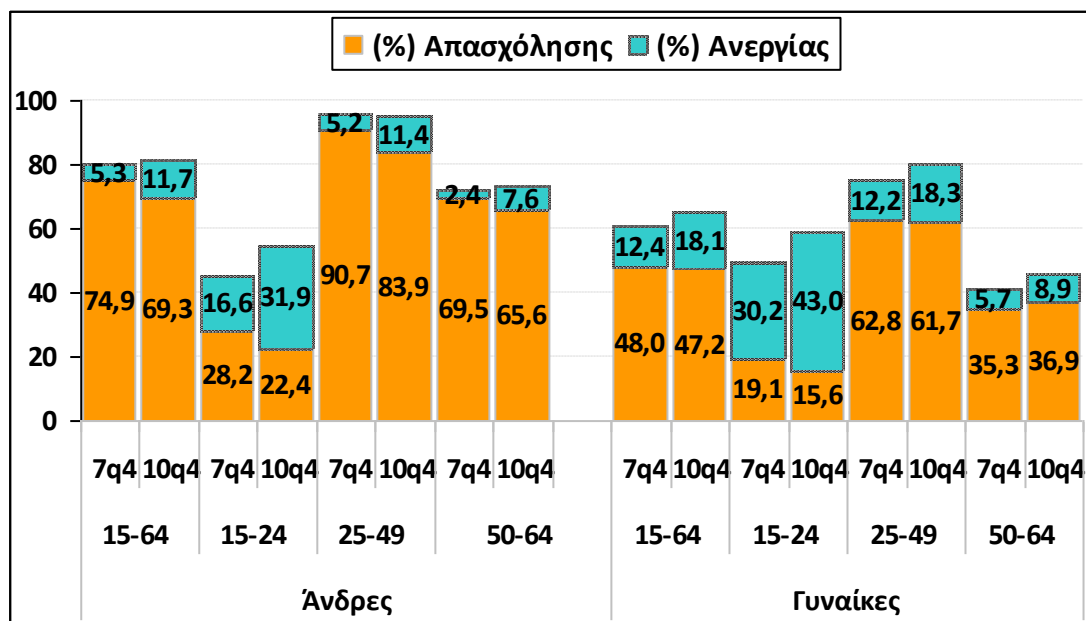

Διάγραμμα 8: Ποσοστό ανεργίας, ανά φύλο και ηλικία

Πηγή: Eurostat, LFS

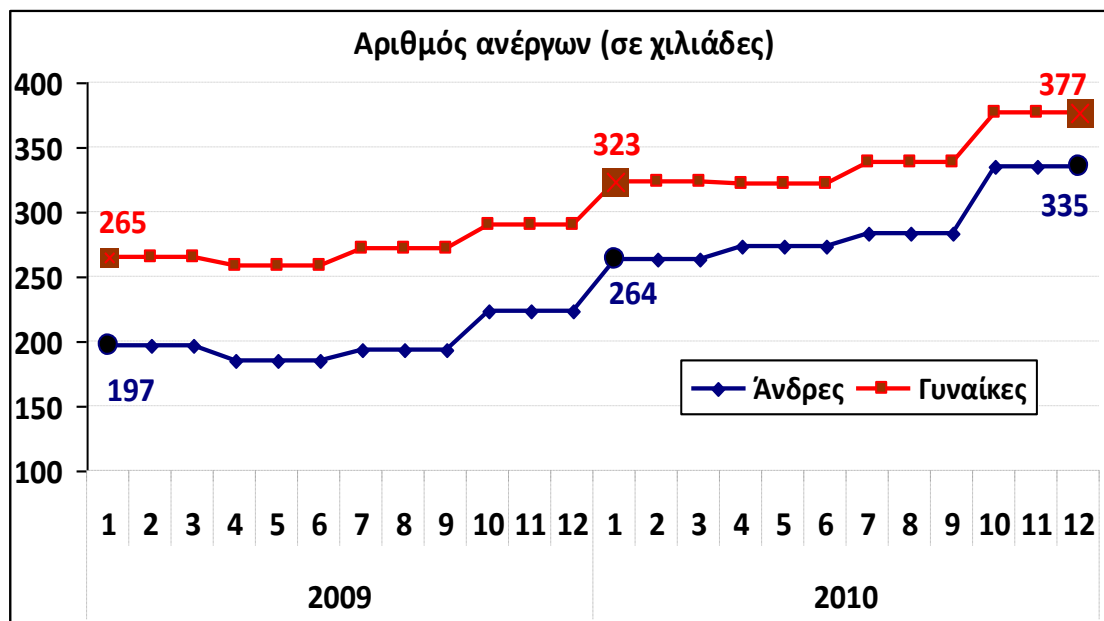
Διάγραμμα 9: Σύνθεση ποσοστού συμμετοχής, ανά φύλο και ηλικία

Πηγή: Eurostat, LFS

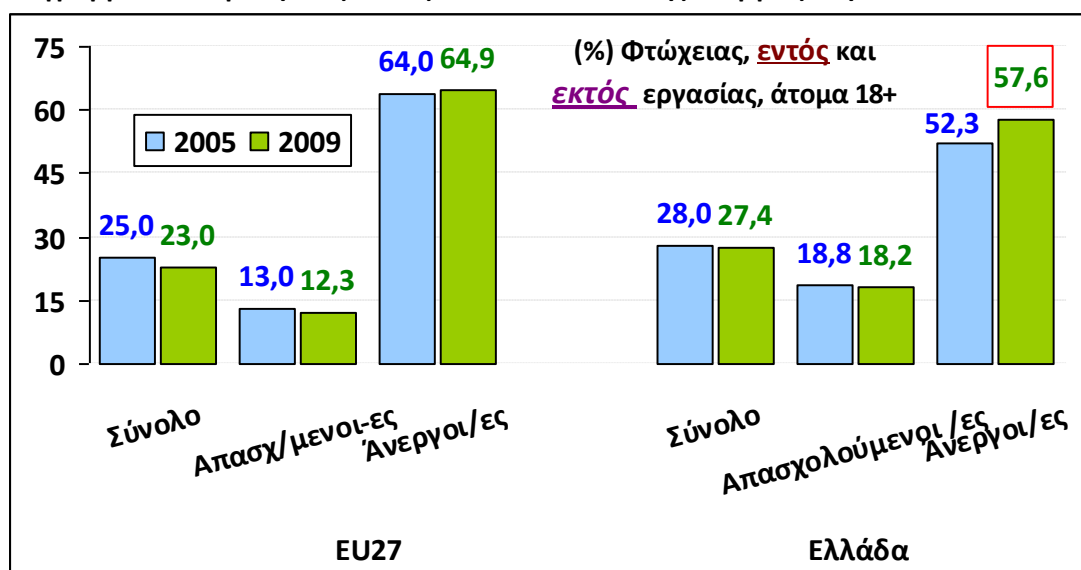

Διάγραμμα 10: Πρόσφατες τάσεις της ανεργίας στην Ελλάδα, ανά φύλο

Πηγή: Eurostat, LFS

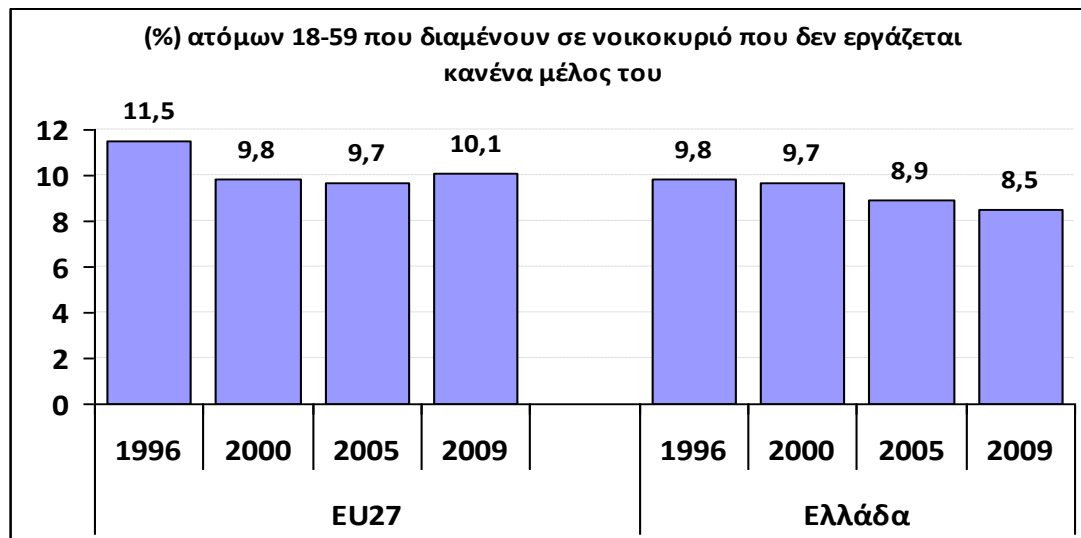
Διάγραμμα 11: «Πρόσφατες τάσεις» των συνεπειών της ανεργίας στην Ελλάδα

Πηγή: Eurostat, LFS

Διάγραμμα 12: Ποσοστό ατόμων 18-59 που διαμένουν σε νοικοκυριό που δεν εργάζεται κανένα μέλος του

Πηγή: Eurostat, LFS